

Bog anmeldelser

Anmeldere: Professor, dr. polit. *Bjarke Fog*, amanuensis, cand. oecon. *Erik Johnsen*, Ph. d. *Peter Pruzan*, professor, dr. polit. *P. Nørregaard Rasmussen* og amanuensis, cand. polit. *Harald Vestergaard*, H. D.

Torben Agersnap: Arbejdslivets sociologi. Munksgaard, København 1963. 90 sider, kr. 8,50.

Torben Agersnaps bog er en bearbejdning af en forelæsningsrække for Søndagsuniversitetet. Formålet har været at give en let forståelig introduktion til arbejdsociologiens problemstillinger, metoder og væsentligste resultater. Dette formål er nået. Der er ikke alene tale om populærvidenskab af højt karat, men der foreligger på disse sider en veritabel statusopgørelse over arbejdsociologien, som også den ikke-læge læser kan have fornøjelse af.

Dispositionen er følgende: arbejdsgruppens betydning, effektivitet og trivsel, teknik og trivsel, virkninger af tekniske ændringer, konflikt i virksomheden, ledelse og samarbejde, samt en fortegnelse over 45 referencer.

Det har alle dage undret nærværende anmelder, at man når og hvis éns studieopjekt er en gruppe personer, alligevel lader de enkelte individer træde så klart frem i undersøgelsesmetodikken frem for at se på en aggregeret aktivitet og et aggregeret resultat. En sådan fremgangsmåde medfører, at man som sociolog næppe bliver meget klogere på gruppeadfærd end psykologen er. Agersnap diskuterer således otte kriterier, som man kan hæfte sig ved i en gruppeanalyse, og af disse er strengt taget kun gruppens størrelse og varighed, samt medlemmernes indbyrdes kontakt ikke-individualpsykologiske karakteristika sammen med det »ydre teknisk-organisatoriske miljø«.

Dette er taget som eksempel på et af

de mange spørgsmål bogen automatisk rejser. Anmelderen vil videre være interesseret i en fordybet diskussion af de fire grupperinger af personlige ønsker (s. 32), der anses som værende tilstrækkelige målefaktorer for trivselen i en arbejdsgruppe. Han finder nemlig ikke vederlag, sikkerhed, kontakt og interessant arbejde umiddelbart operationelle, selv om han har på fornemmelsen, at de udtrykker en acceptabel model af formålsforholdene.

Gennem bogen går hypoteser, teoridannelser og eksperimenter hånd i hånd, og Agersnap stiller en række kætterske spørgsmål og er iøvrigt særdeles kritisk i sin indstilling. Man føler derfor, at det A. præsenterer, som det man ved, virkelig er velunderbygget. Og det er vigtigt, når man skal lade sig vejlede m. h. t. virkninger af tekniske ændringer, konflikter og virksomhedsledelse, som bogens sidste tre afsnit behandler.

Nærværende iagttager opfatter bogen som en lille guldgrube, som man kan grave videre i til egen berigelse.

Erik Johnsen.

Patrick Rivett and Russell L. Ackoff: A Managers Guide to Operational Research. John Wiley and Sons, London and New York, 1963. 107 sider.

Begge forfattere hører til veteranerne indenfor operationsanalysen, de har praktisk erfaring som konsulenter, de har teoretiseret og de har erfaring i organisering af OR. De har sat sig den opgave på ganske få og let læste (helt verbale) sider at introducere direktøren til operationsanalyse.

Rivett har sin erfaring fra England og kontinentet, medens Ackoff hovedsagelig har hentet sin hjemme i Staterne. Blandingen af de forskellige attituder er givende, og man kan trygt sige, at forfatterne når deres intention, også med hensyn til eventuelle danske læsere med direktørtitel.

Første afsnit fastlægger OR's karakteristika, dels historisk, dels (og navnlig) ved diskussion af et konkret case. Denne del kan den travle læser overspringe.

Andet afsnit giver et indtryk af OR-metodikken anvendt på følgende problemer: lager, fordeling, kø, sekvens, rute, udskiftning, konkurrence og søgeproblemer. Problemerne er her formuleret som værende identiske med de metoder, eller modeller, som OR har udviklet. Men man kunne for salgsformål ligesåvel krydse alle disse metoder med virksomhedens indkøbs-, produktions-, salgs- og administrationsproblemer for en illustration af, at OR har forskellige mulige svar på virksomhedens normale problemer.

Tredje afsnit behandler OR's relationer til andre ledelsesredskaber, medens der i fjerde afsnit er nedfældet nogle guldkorn om, hvorledes OR bør organiseres. Anm. er ikke helt enig med forf. i deres krav til OR gruppen; man må efterhånden kunne komme et langt stykke med folk, der har gennemgået en egentlig OR-uddannelse, således at man ikke behøver at hyre en fysiker, ingeniør, matematiker, statistiker, biolog, økonom, socialvidenskabsmand og regnskabsmand for at få et OR-team ud af det. Disse folk kan inddrages som specialishjælp, hvis det bliver nødvendigt.

Femte afsnit indeholder en række literaturhenvisninger for en gradvis indføring i området.

Leonard W. Weiss: "Economics and American Industry". John Wiley Sons. 549 sider. 61 sh.

Denne bog er beregnet som lærebog for begyndende økonomistuderende ved amerikanske colleges. Dens hovedidé er at fremstille pristeorien i nøje tilknytning til udvalgte praktiske tilfælde. De sædvanlige teoretiske prismodeller tilknyttes således med det samme eksempler hentet fra det amerikanske marked. Fuldkommen konkurrence illustreres således ved hjælp af forholdene inden for amerikansk landbrug, monopolafsnittet starter med en gennemgang af Aluminium Company of America (Alcoa), oligopol bygger på forholdene i stål- og automobilbrancherne o. s. v. Der er ganske utvivlsomt betydelige fordele vundet ved denne fremgangsmåde, idet modellerne ikke kommer til at svæve i luften, men anvendes med det samme. Forbindelsen mellem teori og praksis er dog ikke alle steder lige let at se. Således vil jeg tror, at mange studerende har vært ved at se den umiddelbare forbindelse mellem monopolprismodellen og Alcoas prispolitik (s. 189-90), hvorimod forklaringen på det nævnte selskabs prispolitik ud fra langtidshensyn (s. 202-03) er langt mere vellykket.

Fremstillingen skal ses mindst lige så meget ud fra et samfundsøkonomisk som et driftsøkonomisk synspunkt. Det er tydeligvis de forskellige konkurrenceformers samfundsmæssige konsekvenser, der interesserer forfatteren mest. Selv om bogen udelukkende behandler amerikanske tilfælde, er den dog værd at anbefale som supplerende læsning til skandinaviske økonomistuderende. Eksemplerne er nemlig gennemgående velvalgte og så godt belyst som tilgængeligt materiale tillader, hvortil kommer at fremstillingen er meget klar, og i de teoretiske afsnit er hvert eneste led i nalysen forklaret grundigt og særdeles pædagogisk.